

گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی

عنوان جلسه: اولین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی

تعیین تکلیف مرجع پرداخت مبالغ ۴٪ حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در راستای بازنشستگی پیش از موعد کارگران،
ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان.

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۱/۱۸

روز: دوشنبه

حاضرین در جلسه:

دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، اداره کل تامین اجتماعی استان خراسان رضوی، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، اتاق تعاون استان خراسان رضوی، اداره کل شهرسازی شهرداری مشهد، شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی، اداره کل هماهنگی و نظارت بر خدمات شهری شهرداری مشهد، کمیسیون کشاورزی، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق، کمیسیون آب و محیط زیست، کمیسیون کار و تامین اجتماعی اتاق، شرکت تعاونی کشاورزان مشهد، شرکت تعاون روستایی استان خراسان رضوی، انجمن صنایع تبدیلی کشاورزی خراسان رضوی، صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی، نظام صنفی کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، اتحادیه شرکتهای تعاونی کشاورزی کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان خراسان رضوی، مشاور اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، خانه کشاورز، رئیس دفتر کشاورزی اتاق بازرگانی.

غائبین در جلسه:

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان خراسان رضوی، اداره کل درآمدهای عمومی شهرداری مشهد، کانون انجمنهای صنفی کارفرمایی حرف خراسان رضوی.

دستور جلسه:

- تعیین تکلیف مرجع پرداخت مبالغ ۴٪ حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در راستای بازنشستگی پیش از موعد کارگران، بخشنامه های شماره ۱۷۵۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۲۲ و ۷۸۵۸۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۳، در اجرای مکاتبه استانداری محترم خراسان رضوی.
- ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان حسب مصوبه شورای گفت و گو و تأکید استاندار محترم.

(مذاکرات دستور کار)

دستور کار اول: تعیین تکلیف مرجع پرداخت مبالغ ۴٪ حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در راستای بازنشستگی پیش از موعد کارگران، بخشنامه های شماره ۱۷۵۴۰۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۲۲ و ۷۸۵۸۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۳، در اجرای مکاتبه استانداری محترم خراسان رضوی.

نخستین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان با موضوع «تعیین تکلیف مرجع پرداخت مبالغ ۴٪ حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در راستای بازنشستگی پیش از موعد کارگران» و «ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان حسب مصوبه شورای گفت و گو و تأکید استاندار» برگزار شد.

علی اکبر لبافی، رئیس این دبیرخانه در ابتدای این نشست در خصوص دستور کار نخست این جلسه به موضوع ۴ درصد حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور گفت: بعضاً پرداخت این مبلغ در قراردادهای پیمانکاری پیش بینی نشده و شفاف سازی لازم

صورت نگرفته است که این مساله گاهی منجر به طرح موضوع در هیات های حل اختلاف می شود چنان که پیمانکار مدعی است که این مبالغ باید توسط کارفرما به تامین اجتماعی پرداخت شود و بالعکس. برداشت های متناقض از این مساله چالش هایی را در استان ایجاد کرده به طوری که اداره کل سیاسی استانداری این مساله را به دبیرخانه منعکس کرده و خواستار حل و فصل آن شده است.

در ادامه، زمانی، نماینده اداره کل خدمات شهری شهرداری مشهد تصریح کرد: ۳ سال است که فهرست بهای پسماند از سوی سازمان ابللاغ شده اما متاسفانه ۴ درصد حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور در تجزیه بها دیده نشده است، با این حال در جلساتی که با تامین اجتماعی داشتیم عنوان شد حتی الامکان ۴ درصد حق بیمه کارگران مشمول قانون سخت و زیان آور همزمان با لیست بیمه به صورت ماهانه به تامین اجتماعی پرداخت شود اما سازمان با این مساله موافقت نکرد. ناگفته نماند مساله پرداخت ۴ درصد حق بیمه صرفاً مربوط به خراسان رضوی نیست و تمامی استان ها اعم از شیراز، اصفهان و ... با این مساله دست به گریبان بوده و درصدد بهره گیری از ساز و کار خراسان رضوی برای حل موضوع هستند.

در بخش دیگری از نشست، احد محمدزاده، از فعالان اقتصادی استان تصریح کرد: براساس بخشنامه های موجود، که اگر در مفاد قرارداد پیمانکاری به حق بیمه ۴ درصدی مشاغل سخت و زیان آور اشاره نشده باشد، این مبلغ باید توسط کارفرما پرداخت شود اما متاسفانه شرکت های نیمه دولتی از این بخشنامه ها تبعیت نمی کنند.

حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور در موعد بازنشستگی محاسبه می شود

سید رحیم کابلی، مشاور تامین اجتماعی اتاق بازرگانی خراسان رضوی یادآور شد: سازمان تامین اجتماعی براساس قانون مشاغل سخت و زیان آور مصوب ۱۳۸۰، ۴ درصد را همراه با حق بیمه متعلقه وصول می کرد اما به استناد دادنامه دیوان عدالت اداری در سال ۱۳۸۶ این قضیه منتفی شد چنان که براساس این دادنامه ۴ درصد حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور زمانی محاسبه می شود که بیمه شده درخواست بازنشستگی کند لذا حق بیمه در آن زمان بر مبنای آخرین حقوق بیمه شده و میانگین مبلغ مستمری محاسبه می شود. بنابراین حتی در صورت پرداخت ۴ درصد حق بیمه، این مبلغ نهایی نبوده و تسویه قطعی نیست.

در بخش دیگری از نشست، سید حسین ساداتی، معاون اداره کل تامین اجتماعی خراسان رضوی اظهار کرد: اساساً دریافت حق بیمه ۴ درصد همراه با لیست بیمه برای سازمان تامین اجتماعی براساس دادنامه دیوان عدالت اداری منتفی است. براساس قانون، پرداخت ۴ درصد حق بیمه بر عهده کارفرماست. در حال حاضر چالش ما در خصوص قراردادهای پیمانکاری و تشخیص کارفرماست. کارفرما از دید سازمان تامین اجتماعی پیمانکار است منتها چند سالی است که پیمانکاران استدلالاتی در این خصوص مطرح می کنند مبنی بر اینکه شرکت صرفاً تامین کننده نیروی انسانی بوده و نمی تواند شرایط سخت و زیان آور بودن مشاغل را تعدیل و استانداردسازی کند.

وی ادامه داد: اگر ۴ درصد در قراردادهای پیمانکاری پیش بینی شده باشد، پرداخت آن بر عهده پیمانکار است اما اگر این مساله در قرارداد پیش بینی نشده باشد، بر عهده خود کارفرماست. منتها سازمان تامین اجتماعی تاکنون در این حوزه

بخشنامه ای صادر نکرده است. پیشنهاد می شود حتی الامکان شورای گفت و گو بستر قانونی برای این مهم تعریف کند تا شرکت های بخش خصوصی، نیمه دولتی و یا دولتی موظف شوند در قراردادهای پیمانکاری، حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور را پرداخت کنند.

شهرداری های استان از بخشنامه شورای عالی حفاظت فنی تبعیت نمی کنند

در بخش دیگری از نشست، عطا متین فر، مدیر روابط کار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی اظهار کرد: شورای عالی حفاظت فنی مصوب کرده است اگر حق بیمه ۴ درصدی مشاغل سخت و زیان آور در قراردادها پیش بینی نشده باشد، مقاطعه دهنده باید آن را پرداخت کند؛ اما شهرداری های استان به دلیل عدم تامین اعتبار کافی از بخشنامه شورای عالی حفاظت فنی تبعیت نمی کنند.

وی افزود: نکته قابل توجه دیگر آن است که شرکت های پیمانکاری متعددی وجود دارد که برخی از آنان صرفا چند سال فعالیت دارند و در زمان بازنشستگی نیروی کار وجود خارجی ندارند از این رو **توصیه می شود حق بیمه همراه با ارائه لیست**

ارسال شود

مهدی وطن پرست، رئیس گروه تولید استاندارد خراسان رضوی نیز یادآور شد: براساس طبقه بندی مشاغل، سخت و زیان آوری باید در پایه حقوق کارگر پیش بینی شود تنها در این صورت کارفرما و کارگر دچار چالش نمی شود. مهم تر آن که منطقی نیست که بعد از ۲۰ سال و در موعد بازنشستگی حق بیمه ۴ درصدی محاسبه شود.

لبافی در جمع بندی مباحث این دستور کار یادآور شد: پیشنهاد می شود ملاک عمل مصوبه شورای عالی حفاظت فنی باشد تا پیمان دهنده. کارفرمای اصلی (واگذارنده کار) بایستی مکلف به پرداخت حق ۴ درصدی شود تا حتی الامکان شرایط محیط کار را تعدیل کند. ضمن اینکه روند موجود هرچند بر اساس رای هیات عمومی است اما گرفتاری زیادی برای رسیدگی های بعدی بعد از ۲۰ سال ایجاد می کند.

دستور کار دوم: ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان حسب مصوبه شورای گفت و گو و تاکید استاندار محترم.

وی در ادامه این جلسه، در خصوص دستور کار دوم مبنی بر «ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان حسب مصوبه شورای گفت و گو و تاکید استاندار» تصریح کرد: استاندار ۲ ماه پیش در جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان بر تدوین برش استانی سند الگوی کشت تاکید داشتند تا در جلسه شورای گفت و گو مصوب و ابلاغ شود. تاکنون در این زمینه مکاتباتی با اداره کل جهاد کشاورزی استان صورت گرفته و در نهایت سندی برای سال ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ تدوین و به دبیرخانه منعکس شد.

وی یادآور شد: بررسی ها حاکی از آن است که این سند رهنمودهای شفاف برای بخش کشاورزی ندارد، دوم آن که از ضمانت اجرای لازم برخوردار نیست. سوم آن که در این سند به عنوان نقشه راه توسعه بخش کشاورزی کمتر به کشت هایی

با بهره وری بالا پرداخت شده و این مساله شفاف نیست. این سند مصوبه استانی ندارد تا دستگاه ها در این رابطه مکلف به انجام وظایفشان شوند.

چالش ها و محدودیت های اجرای سند الگوی کشت در خراسان رضوی

محمد میری، معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان، به محدودیت هایی چون قطع برق، کاهش بارندگی، واردات خارج از موعد، و قیمت گذاری دستوری اشاره کرد و گفت این مسائل باعث کاهش سطح زیرکشت و زیان دهی در کشاورزی شده است. او تأکید کرد که اجرای الگوی کشت نیازمند هم افزایی بین بخشی است و در شرایط فعلی، نظام کشاورزی زیان ده است.

شجاعت زارع، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی استان، بر این نکته تأکید کرد که الگوی کشت باید در سطح ملی تدوین شود و نمی تواند به طور صرف استانی پیاده سازی شود.

او تأکید کرد: الگوی کشت قبلی به دلیل بازار غیررقابتی و سیاست های تنظیم بازار شکست خورده است. غلامحسین اسدی ازغدی، رئیس انجمن صنایع تبدیلی کشاورزی، نیز گفت که کشاورزی کشور ایران بیشتر خرده مالکی است و اعمال محدودیت برای کشت محصولات خاص منجر به نتیجه مطلوب نمی شود.

همچنین، وطن پرست، رئیس گروه تولید استانداری خراسان رضوی بیان کرد: نظر به اینکه سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور باید امسال محقق شود ولی با توجه به اینکه الزامات مورد نیاز برای تهیه سند فراهم نگردید تاکنون اجرایی نشده است، الگوی کشت بر روی تولید محصول هدف گذاری شده است در حالیکه اسناد بالادستی بر بخش کشاورزی هدف گذاری شده وی همچنین به مشکل خرد شدن اراضی کشاورزی به دلیل قوانین ارث اشاره کرد و ضرورت اصلاح این قوانین را مطرح کرد.

محمد علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی، گفت که سیاست های دولت در قبال آب و کشاورزی نیاز به تغییر دارد و باید به مالکیت کشاورز در این حوزه احترام گذاشته شود و بازار آب فعال شود. غلامرضا ممدوحی، مدیر دفتر حفاظت و بهره برداری شرکت آب منطقه ای استان، نیز به نواقص دستورالعمل ها در اجرای سند الگوی کشت اشاره کرد و ضرورت اصلاح ساختارهای موجود را مطرح نمود.

در بخش دیگری از نشست، احمدرضا رضازاده، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی استان، بر لزوم تثبیت کشت صنعتی و ایجاد کشت قراردادی تأکید کرد و گفت: تنها در این صورت می توان بازار محصولات کشاورزی را تنظیم کرد. همچنین، محمدرضا رضوی خبیر، مدیرعامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی استان، بر اهمیت تهیه نقشه کاداستر زراعی و شناسنامه دار کردن اراضی تأکید نمود.

غلامحسین هادی زاده رئیسی، رئیس خانه کشاورز استان، نیز با اشاره به بحران آب و برق، گفت که الگوی کشت باید متناسب با وضعیت بحران ها و اقلیم تدوین شود و پیاده سازی آن نیازمند هماهنگی میان وزارتخانه ها است.

لبافی در جمع بندی دستور کار دوم یادآور شد: ما به دنبال آن هستیم که سند الگوی کشت استانی تدوین کنیم. لذا شکل های بخش خصوصی باید نظرات خود را در خصوص سند الگوی کشت استان به دبیرخانه منعکس کنند تا این اظهارات در جلسه دیگری از دبیرخانه به بحث و بررسی گذاشته شود و جمع بندی نهایی آن به شورای گفت و گوی استان منعکس گردد.

گزارش کار دستور کار اول

دستور کار اول: تعیین تکلیف مرجع پرداخت مبالغ ۴٪ حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در راستای بازنشستگی پیش از موعد کارگران

مندرجات نامه شماره ۳۸/۲۱/۳۱۰۶۴ مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۰ استانداری محترم خراسان رضوی منضم به نامه شماره ۴۰۳/ب۴۶۵ مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۱۶ شرکت خدماتی تمیز گل (پیمانکار تامین نیروی انسانی) با موضوع تعیین تکلیف پرداخت ۴ درصد حق بیمه کارگران در کارهای سخت و زیان آور توسط پیمان دهنده یا پیمان گیرنده موضوع بخشنامه های شماره ۱۷۵۴۰۲ مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۲۲ و ۷۸۵۸۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۵/۱۳ معاونت روابط کار وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی (موضوع مرجع پرداخت ۴٪ حق بیمه سخت و زیان آور محل اختلاف برخی پیمانکاران و کارفرمایان بخش دولتی و خصوصی) که سبب نارضایتی و سردرگمی کارگران مشمول گردیده است و عدم پرداخت مبالغ در موعد مقرر باعث اختصاص جریمه به اصل مبلغ و عدم بازنشستگی کارگران مشمول و تداوم نارضایتی ها آنها و برخی شرکت های پیمانکاری تامین نیرو در سطح استان گردیده مطرح و به شرح زیر به اتفاق آراء مورد موافقت قرار گرفت.

تصمیمات دستور کار اول:

برای جبران کسر واریز حق بیمه کارگران شاغل در مشاغل سخت و زیان آور طبق ماده ۱۴ آیین نامه اجرایی بند (۵) جزء (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) ماده (۷۶) قانون تأمین اجتماعی، کارفرما مکلف شده است ۴ درصد میزان مستمری برقراری بیمه شده به نسبت سنوات اشتغال را به سازمان تأمین اجتماعی واریز نماید. نظر به اینکه ۴٪ حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور در اصلاح قانون تأمین اجتماعی به قانون افزوده شده است، کارفرمایان مطابق ماده ۱۴۸ قانون کار مکلفند حق بیمه مذکور را برای کارگران واجد شرایط شامل حق بیمه موضوع ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی و ۴٪ موضوع قانون فوق الذکر را برای مشمولان به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت کنند، لذا مقرر گردید:

الف) با عنایت به مصوبه شماره ۲ یکصد و هشتاد و ششمین جلسه شورای عالی حفاظت فنی مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۰۸ چنانچه هزینه های مورد نیاز در خصوص پرداخت مبالغ ۴ درصد حق بیمه کارهای سخت و زیان آور در قرارداد پیمانکار لحاظ نگردیده باشد، پرداخت مبالغ مقرر در جزء های ۴ و ۶ بند (ب) ماده واحده قانون اصلاح تبصره (۲) الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و الحاق دو تبصره به ماده ۷۶ مصوب

۱۳۷۱/۱۲/۰۶ - مصوب ۱۳۸۰ بر عهده واگذارنده کار (مقاطعه دهنده) خواهد بود. لذا طبق این مصوبه اگر در پیمان ها و قراردادهای، بین پیمان دهنده (مقاطعه دهنده یا کارفرمای اصلی) و پیمانکار هزینه مربوط به ۴ درصد بیمه سخت و زیان آور کارگران پیمانکار پیش بینی نشده باشد لذا کارفرمای اصلی و مقاطعة دهنده مکلف به پرداخت ۴ درصد بیمه سخت و زیان آور کارگران پیمانکار می باشد.

ب) با توجه به چالش های موجود در عدم پذیرش ۴ درصد حق بیمه مشاغل سخت و زیان آور در زمان اشتغال و مشکلات جدی وصول حق بیمه بعد از سال ها قطع رابطه همکاری بویژه در قراردادهای پیمانکاری از مقاطعة دهنده، ضرورت انجام اصلاحات لازم برای تعیین تکلیف حق بیمه ۴ درصد در زمان اشتغال وجود دارد، لذا کمیسیون کار و تامین اجتماعی اتاق بازرگانی با همکاری اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و اداره کل تامین اجتماعی و تشکل های کارگری و کارفرمایی فرآیندها، بخشنامه ها و رویه های موجود در حوزه مشاغل سخت و زیان آور را مورد بررسی قرار داده و ضمن شناسایی چالش ها، موانع قانونی و رویه ها و بعضاً اجرای نادرست، پیشنهادات اصلاحی را به دبیرخانه شورا منعکس نماید.

گزارش کار دستور کار دوم

دستور کار دوم: ارائه سند الگوی کشت سال زراعی ۱۴۰۴ استان خراسان رضوی توسط سازمان جهاد کشاورزی استان حسب مصوبه شورای گفت و گو و تاکید استاندار محترم.

در یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای گفت و گو دولت و بخش خصوصی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۷ و یکصد و هفتمین جلسه مورخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۵ مقرر گردید برنامه الگوی کشت استان حسب تاکید استاندار محترم در جلسه شورای گفت و گو توسط اداره کل جهاد کشاورزی به عنوان نقشه راه سرمایه گذاری و توسعه بخش کشاورزی به دبیرخانه شورا ارائه گردد. سازمان جهاد کشاورزی طی نامه شماره ۱۱/۳۶۷۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۱۶ برنامه الگوی تولید بهینه ملی محصولات کشاورزی سال زراعی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ الگوی کشت محصولات زراعی خراسان رضوی را به دبیرخانه شورا منعکس نمود.

«الگوی کشت عبارتست از تدوین و اجرای نظام کشت محصولات کشاورزی (زراعی و باغی) مبتنی بر شرایط اقلیمی، بهره برداری بهینه از آب، خاک و گیاه متناسب با ظرفیت ها و مزیت اقتصادی کشور با رعایت کلیه مسائل علمی، فنی، مدیریتی و ملاحظات زیست محیطی در راستای دستیابی به تامین امنیت غذایی پایدار و اقتدار غذایی که باختصار تعیین هدفمند نوع محصول، مکان تولید و مقدار آن در بازه زمانی مشخص بیان می شود».

به عبارت دیگر، الگوی کشت برنامه ساختاری و عملیاتی تحقق امنیت غذایی می باشد. مطابق با تعریف برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت، الگوی کشت به برنامه تولید بهینه (الگوی کشت) محصولات موضوع ماده ۳۱ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی اشاره دارد که حاکی از رعایت توازن و تراز تولید همسو با بهینه سازی مصرف منابع و ارتقای بهره وری است با توجه به گستردگی پهنه ی مرزی کشور و تنوع اقلیمی مناطق گوناگون رسیدن به الگوی کشت مناسب که از آن بتوان حداکثر بهره برداری را از عوامل و نهاده های تولید به ویژه عامل محدود کننده ی آب به دست آورد ضرورتی انکار ناپذیر است. در بسیاری از مناطق کشور کشت محصولات زراعی، باغی و یا بهره برداری از مراتع و جنگل ها متناسب با پتانسیل های منطقه ای و عوامل تولید باشد

و با توجه به محدودیت‌های اقلیمی موجود، بیلان منفی آب دشت‌ها و نیاز به پایداری تولید محصولات، ما را ملزم می‌کند که در جهت روش‌های کمک به بهبود سفره‌های زیر زمینی آب و افزایش راندمان مصرف آب حرکت کنیم. همچنین باید نسبت تخصیص زمین‌های کشاورزی و برنامه‌ی کشت یک منطقه به انواع گروه محصولات زراعی و باغی همان منطقه از سوی وزارت جهاد کشاورزی تعیین شده و ارائه‌ی ترکیب از پیش تعیین شده کشت و آیش برای مجموعه‌ای از گیاهان سازش یافته با محیط در یک منطقه معین و دوره‌ی زمانی مشخص الزامی است به نحوی که با سیاست‌های دولت و اقتصادی - اجتماعی هم‌سو باشد. از سوی دیگر میزان کشت محصولات کشاورزی در یک منطقه باید با توجه به منابع موجود، قیمت محصولات، هزینه‌های تولید، عملکرد محصول، نیاز کشور و سیاست‌های درست انجام شود و تصمیم‌گیری در انتخاب گیاهان زراعی یا باغی مناطق مختلف براساس زیرساخت‌های موجود، مسائل اجتماعی - اقتصادی و سطح تکنولوژی با حفظ منابع پایه تولید در جهت تامین نیازهای اساسی کشور باشد.

شاخص‌های مهم مورد نیاز در طراحی الگوی کشت:

۱) **شاخص‌های اقتصادی:** شاخص‌های اقتصادی در الگوی کشت باید به گونه‌ای تعیین شوند تا با انتخاب نوع محصول همراه با افزایش بهره‌وری از منابع موجود (آب و خاک و غیره)، حداکثر درآمد را برای کشاورزان و تولید کنندگان به همراه داشته باشد و کشاورزان بتوانند با افزایش درآمد و سود حاصل از فروش تولیدات، نسبت به سرمایه‌گذاری و توسعه‌ی فعالیت‌های خود اقدام کنند و بدین ترتیب رونق اقتصادی را در بخش کشاورزی شاهد باشیم.

۲) **جایگاه محصولات اساسی در الگوی کشت:** در طراحی الگوی کشت باید محصولات اساسی و استراتژیک از جمله گندم، برنج، دانه‌های روغنی و ذرت به صورت ویژه مورد توجه قرار گیرند تا امنیت غذایی کشور به شکل مطلوب و اطمینان بخش تامین شود و خودکفایی در محصولات مهم و مورد نیاز کشور حاصل شود.

۳) **مزیت نسبی آن گروه از محصولات کشاورزی:** همانند پسته، زعفران و تولیدات گلخانه‌ای که از مزیت نسبی بالاتر و مطلوبیت اقتصادی بیشتری برخوردارند می‌بایست پس از محصولات اساسی با اولویت در الگوی کشت قرار گیرند.

۴) **حفاظت از منابع پایه و محیط زیست:** به منظور پایداری در تولید محصولات کشاورزی، حفاظت از منابع پایه (آب و خاک و ...) و محیط زیست بایستی به صورت ویژه در طراحی الگوی کشت مورد نظر باشد.

۵) **مصرف بهینه‌ی آب:** با توجه به قرار گرفتن کشورما در کمربند خشک و نیمه خشک دنیا، الگوی کشت بایستی با محوریت بهره‌وری بهینه از منابع آب تدوین شود.

عوامل موثر بر الگوهای کشت

الگوهای کشت، سطح تولیدات کشاورزی را تعیین می‌کند که نشان دهنده اقتصاد کشاورزی هر منطقه است. الگوهای کشت متأثر از سیاست‌های کشاورزی، در دسترس بودن نهاده‌های کشاورزی و فناوری است. انتخاب الگوی کشت مناسب در بهبود حاصلخیزی خاک و در نتیجه افزایش عملکرد محصولات مفید است و همچنین حفاظت از محصولات و در دسترس بودن مواد مغذی برای محصولات را تضمین می‌کند.

با توجه به موارد ذیل تدوین الگوی کشت الزم و ضروری است:

۱- کاهش سطوح زیر کشت برخی گیاهان و عدم رعایت اصل تناوب زراعی

۲- محدودیت منابع آبی و خشکسالی‌های متوالی در اکثر مناطق تولید

- ۳- کاهش شدید سطح سفره های آب زیرزمینی
- ۴- شورشیدن تدریجی آب های جاری و زیرزمینی
- ۵- افزایش بی رویه مصرف سموم و کودهای شیمیایی
- ۶- بروز مشکلات پس از تولید و نوسانات شدید قیمت در بازار محصولات کشاورزی و عدم تعادل عرضه و تقاضا
- ۷- تخریب خاک با کشت ممتد و غیراصولی و آسیب جدی به تولید پایدار
- ۸- عدم ثبات تولید در برخی از گیاهان زراعی
- ۹- عدم استفاده بهینه از ماشین های کشاورزی
- ۱۰- ایجاد مقاومت در برخی علف های هرز نسبت به علفکشها
- ۱۱- عدم امکان برنامه ریزی و ساماندهی حمل و نقل محصولات و تامین مواد اولیه صنایع تبدیلی و تکمیلی

مزایای اجرای الگوی کشت:

- اجرای الگوی کشت مناسب، امنیت غذایی و پایداری تولید را تضمین می کند.
- اجرای الگوی کشت مناسب برای حفاظت منابع پایه و افزایش بهره وری عوامل تولید امری ضروری است
- اجرای الگوی کشت مناسب، هماهنگی و همکاری وزارتخانه های نیرو، جهاد کشاورزی و بازرگانی را طلب می کند.
- در راستای اجرای الگوی کشت، بهینه سازی الگوی مصرف ضروری است
- دسترسی به تولید پایدار در بخش کشاورزی، در ازاء بهره برداری و بهره وری مناسب از منابع پایه است
- اساسی ترین رمز موفقیت در الگوی کشت، همدلی و همکاری کشاورزان است لذا کشاورزان و تولید کنندگان در تحقق الگوی کشت مناسب نقش اساسی دارند.
- با استفاده ی اصولی از منابع پایه تولید، آب و خاک را برای آیندگان حفظ کنیم.
- آب را در راستای الگوی بهینه کشت مصرف کنیم و اثرات سوء خشکسالی را کاهش دهیم
- توجه به شرایط اقلیم کشور اجرای الگوی کشت مناسب و پایداری تولید را تضمین می کند.
- با تدوین قوانین و مقررات مورد نیاز، زمینه ی اجرای الگوی کشت مناسب فراهم می شود.
- الگوی کشت مناسب با برنامه ریزی های مشترک درون بخشی و زیربخش ها اتفاق می افتد.
- اجرای الگوی کشت بهینه سبب حفظ منابع طبیعی می شود.

پس از طرح و گفت و گو در دبیرخانه مقرر گردید

تصمیمات دستور کار دوم:

در اجرای (تبصره ۶) (ماده ۶) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی مصوب ۱۳۸۹، خریدهای تضمینی در محصولات غیراساسی منوط به پذیرش شرایط الگوی کشت از طرف کشاورزان و تولیدکنندگان می باشد. الگوی کشت هر منطقه براساس مزیت های نسبی، ارزش افزوده، شرایط اقتصادی، شرایط آب و هوایی و حد بهینه آن در کشور، توسط وزارت

جهاد کشاورزی برای هر منطقه تعیین و جهت اجراء ابلاغ می شود. لذا مقرر گردید تشکل های بخش خصوصی ظرف مدت دو هفته نظرات خود را در خصوص سند الگوی کشت محصولات زراعی خراسان رضوی ۱۴۰۴ با در نظر گرفتن زوایای مختلف از قبیل :

- ضمانت های اجرایی سند
- شرایط و رویکردهای اقلیمی استان
- میزان تولید محصولات مختلف بر اساس نیاز استان
- تدوین الگوی کشت به صورت ملی با هماهنگی کلیه وزارتخانه های مرتبط
- فعالیت های به نژادی و به زراعی
- هدف گذاری برای تولید محصولات کشاورزی با قیمت جهانی بالا
- مالکیت کشاورزان بر آب
- فعال سازی بازار آب
- مشخص نمودن زیرساخت ها توسط سازمان جهاد کشاورزی به عنوان متولی طرح
- در نظر گرفتن محلی به عنوان پایلوت برای تولید محصولات کشاورزی با استفاده از الگوی کشت
- راه اندازی کشت های قراردادی
- بازنگری و بروزرسانی آیین نامه ها و دستورالعمل ها متناسب با شرایط فعلی
- و

به دبیرخانه شورای گفت و گو منعکس تا پیشنهادات در جلسه دیگری در دبیرخانه به بحث و بررسی گذاشته شود و جمع بندی نهایی آن به شورای گفت و گوی استان منعکس گردد.